

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจ

คุณธรรม 8 ประการ

ทางผู้จัดทำโครงการประเมินคุณธรรม มีข้อคิดเห็นในการเปลี่ยนแปลงนิยาม ให้มีลักษณะเป็นมิติเดียวยิ่งขึ้น เนื่องจากจะได้สร้างมาตรวัดให้มีความเที่ยงมากยิ่งขึ้น และคะแนนที่ออกมาทำให้ตีความหมายได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจำกัดกรอบนิยามขึ้นมาใหม่ อาจทำให้ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหมดจากนิยามหรือตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่ทางผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอมา

การคตินิยามขึ้นมาใหม่ ทางผู้จัดทำได้ศึกษานิยามที่ทางผู้ทรงคุณวุฒิเสนอมา ประกอบกับงานวิจัยเดิมที่เคยได้จัดทำมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็น โครงการการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยม ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ปี 2529 โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย ของศูนย์คุณธรรม ปี 2549 โครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย ปี 2542 วิทยานิพนธ์ที่เคยได้ทำวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมเหล่านี้ และงานวิจัยในต่างประเทศที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมเหล่านี้หรือใกล้เคียง

นอกจากนี้ ทางผู้จัดทำ มีข้อคิดเห็นให้แยกคุณธรรม “สะอาด” ออกเป็น 2 คุณธรรมย่อยด้วยกัน คือ สะอาดกาย (ซึ่งรวมสะอาดทางกายภาพต่อตนเองและต่อสาธารณะ) และสะอาดใจ (จิตใจที่บริสุทธิ์ ไม่คิดร้ายใคร) เนื่องจากถ้ารวมสองด้านนี้ไว้ด้วยกัน ทำให้คะแนนออกมาไม่ชัดเจน ว่าคะแนนที่สูงเกิดจากสะอาดกายสูง หรือสะอาดใจสูง

ส่วนตัวอย่างพฤติกรรม ทางผู้จัดทำ ได้เขียนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวิธีการวัด และให้พฤติกรรมวัดในคุณธรรมเหล่านั้น ประกอบกับให้ผู้เรียนทุกระดับ ทุกเพศ ทุกฐานะ เสมอภาคในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเหล่านั้น นอกจากนี้ ผู้จัดทำยังได้พยายามดูถึงภาษา ให้เด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าใจได้ (แต่อย่างไรก็ตาม ส่วนนี้จะต้องไปสำรวจกับเด็กประถมศึกษาปีที่ 6 อีกครั้งหนึ่ง)

ผู้จัดทำโครงการจะนำเสนอนิยามที่ผู้จัดทำเสนอ ประกอบกับนิยามที่ทางผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ เพื่อให้ชัดเจนในการอ่านมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ขยัน

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
การมีพฤติกรรมเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ลงมือทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมาบังคับ เวลาทำงานก็ตั้งใจทำอย่างเต็มความสามารถ เมื่อมีอุปสรรคก็พยายามแก้ไขเพื่อทำงานให้สำเร็จโดยไม่ละทิ้งงาน เมื่อมีเวลาว่างก็มักใช้ไปในการทบทวนฝึกฝนสิ่งที่ได้เรียนรู้มา หรือทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น	ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• ฉันทลงมือทำการบ้าน/งานทันทีที่ได้รับมอบหมาย • ฉันทลงมือทำการบ้าน/งานโดยไม่ต้องให้ใครมาเคี่ยวเข็ญ • ฉันทผัดวันประกันพรุ่ง (-) • ฉันทตั้งใจทำการบ้าน/งานจนกว่างานจะเสร็จ • เมื่อทำการบ้าน/งานไม่ได้ ฉันทหาทางแก้ไขจนทำได้เสร็จ • ฉันทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว • ฉันทเลิกทำการบ้าน/งานทั้งที่ยังทำไม่เสร็จ (-) • ฉันททำการบ้าน/งานอย่างเต็มความสามารถ • ฉันทเลือกงานเบาๆ ที่ไม่ต้องใช้ความพยายาม (-) • ฉันทหาเรื่องที่จะไม่ทำการบ้าน/งาน (-)	ผู้ที่มีความขยันคือผู้ที่ตั้งใจทำอะไรจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้อง ผู้ที่เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง	• การใช้เวลาวางหลังเลิกเรียนให้เป็นประโยชน์ • ปริมาณหนังสือที่อ่านเฉลี่ยต่อวัน • การส่งการบ้านทันตามกำหนด • รู้จักค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ • รับผิดชอบทำงานที่สั่งได้ครบทุกครั้ง • รีบทำงานให้แล้วเสร็จเร็วที่สุด • ใส่ใจในการเรียนและกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย • มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ • การช่วยทำงานส่วนรวมของโรงเรียน/ชุมชน • การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ในวันหยุด • มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและเต็มตามศักยภาพ

ประหยัด

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
การรู้จักเก็บออม ใช้สิ่งของต่างๆ เท่าที่จำเป็น และคุ้มค่า	การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• ฉันทดูแลรักษาของใช้ส่วนตัวให้ใช้ได้ นาน ๆ • เมื่อของใช้เสีย ฉันจะซ่อม แทนที่จะซื้อใหม่ • ฉันออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น • ฉันซื้อของตามเพื่อน (-) • ฉันยืมเงินคนอื่นเพื่อซื้อของที่ฉันจำเป็น (-) • ฉันแบ่งค่าขนมมาเป็นเงินเก็บสะสม • ฉันเสียเงินจำนวนมากซื้อของไม่จำเป็น เช่น ขนม ของเล่น เกมส์ หรือเครื่องประดับ (-) • ฉันซื้อของมาเยอะแยะแล้วไม่ได้ใช้ (-) • ฉันวางแผนก่อนใช้เงิน • ฉันตักอาหารมาแล้วกินไม่หมด (-)	ผู้ที่มีความประหยัดคือผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออก ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ	• การใช้จ่ายเงิน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ (เงินที่พ่อแม่ให้ ถ้าเหลือใช้ ซื้ออะไร (อย่างคุ้มค่า), ค่าโทรศัพท์ส่วนตัวต่อเดือน ถ้าต้องการได้สิ่งของต้องเก็บเงินเองหรือพ่อแม่ซื้อให้) • รู้จักเก็บออม รู้จักคุณค่าของเงิน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย • มีเงินออม ฝากเงินออมทรัพย์สม่ำเสมอ/มีบัญชีเงินฝาก • การประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา กระดาษชำระที่บ้าน • ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย/ไม่ใช้จ่ายเกินตัว • การหารายได้ระหว่างเรียน • รู้จักวางแผนการใช้จ่าย/มีเหตุผลในการใช้จ่ายเงิน/รู้จักใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น • จัดทำบัญชีรับ-จ่ายของตนเองเป็นประจำ • นำวัสดุเหลือใช้ กลับมาใช้ใหม่ • รู้จักดำเนินชีวิตอย่างประหยัดบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน • การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรของส่วนรวม • การประหยัดกระดาษชำระ • ไม่เปิดน้ำทิ้งขณะแปรงฟัน • แนะนำเพื่อนให้รู้จักวิธีการประหยัดได้ • อาสาสมัครเข้าไปเป็นทีมงานรณรงค์การประหยัดพลังงานของโรงเรียน • ดูแลรักษาสิ่งของสาธารณสมบัติของโรงเรียน/ส่วนรวมให้สามารถใช้งานได้ยาวนาน • มีการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ และมีการใช้วัสดุธรรมชาติทดแทน

ข้อสัถย

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
ทำตามข้อตกลง ตรงไปตรงมา ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง พูดตามความเป็นจริง ไม่เสแสร้ง ไม่กลับกลอก รักษาสัจจะ อีกทั้งจะไม่ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง	ประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำโครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• ฉันทงข้อสอบ (-) • ฉันทลอกการบ้าน (-) • เมื่อฉันทำผิด ฉันทโกหกเพื่อเอาตัวรอด (-) • ฉันทแก่งป่วยเพื่อไม่ไปเรียน (-) • ฉันทยืมของคนอื่นแล้วไม่คืน (-) • ฉันทำตัวน่าสงสาร เพื่อให้คนอื่นเห็นใจ (-) • เมื่อฉันทำผิด ฉันทจะไม่ยอมรับผิด (-) • ฉันทแอบหยิบของคนอื่นไปใช้ แล้วไม่คืน (-) • ฉันทไม่รักษาสัญญา (-) • ฉันทพูดปด (-)	ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง	• การทำตามสัญญา/รักษาคำมั่นสัญญา • ทำตามข้อตกลงของกลุ่ม • การไม่พูดปด (เรื่องที่พูดปดร้ายแรงที่สุดในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาคืออะไร) • ทำตามคำพูดที่ตนได้พูดไว้ (มีความจริงใจ ใช้ปิยวาจา และพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์) • การปฏิบัติตามระเบียบการสอบ ไม่ลอกการบ้าน • ไม่โลภและหยิบฉวยสิ่งของผู้อื่น/ไม่เอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน • ทรัพย์สินไม่สูญหาย • มีเจตคติที่ดี คิดอย่างไรก็แสดงออกอย่างนั้น • ซื่อสัตย์ต่อตนเอง • รู้จักหน้าที่รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย • การไม่ขโมยสิ่งของผู้อื่น • การตรงต่อเวลาในการทำงานกับเพื่อนๆ หรือผู้อื่น • ทำตนให้เป็นแบบอย่าง และแนะนำเพื่อนให้เห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์ • รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและต่อสังคมได้เป็นอย่างดี • เมื่อเก็บสิ่งของได้จะนำส่งครู เพื่อประกาศหาเจ้าของ • ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต

มีวินัย

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
การยึดมั่นที่จะประพฤติตนตามแบบแผน ระเบียบข้อบังคับ และข้อปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น โดยไม่ไปตามสิ่งยั่วยุภายนอกหรือความต้องการอื่นที่จะมาเบี่ยงเบน	การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• จัดทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน (-) • จัดทำกรบ้าน/ งานเสร็จตรงเวลาตามที่ตั้งใจไว้ • จัดทำกรบ้าน/ งานเสร็จตรงเวลาที่กำหนด • จัดเข้าเรียนตรงเวลา • จัดตื่นนอนตรงเวลา • จัดเข้านอนตรงเวลา • จัดคุยในขณะที่ครูสอน (-) • จัดกลับบ้านตรงเวลาหลังเลิกเรียน • จัดทำกรบ้าน/ งานให้เสร็จตามที่ตั้งใจไว้ก่อนไปเที่ยวเล่น • จัดผัดนัดกับคนอื่น (-) • จัดทำตามกฎระเบียบของบ้าน • จัดวางแผนให้ตนเอง ว่าต้องทำอะไรบ้างในแต่ละวัน • จัดทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับตนเอง	ผู้ที่มีวินัยคือผู้ที่ปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตกฎระเบียบของสถานศึกษา/สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ เช่น การแต่งการที่ถูกต้องตามระเบียบการเข้าแถวรับบริการตามลำดับ	• การบังคับตนเอง (เช่น ตื่นนอนตามเวลา สุขนิสัยส่วนตัว) • การควบคุมตนเอง ไม่ให้ขัดแย้งกับกติกาของสังคมที่ตนอยู่ • การแต่งกายถูกระเบียบ • การเข้าเรียนตามเวลา (อุดมศึกษา) • การมาโรงเรียนทันเวลา • ตรงต่อเวลาและรักษาเวลา (ไม่หนีเรียน) • ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน โดยเฉพาะการเข้าแถวเคารพธงชาติ และปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ • เห็นคุณค่าของเวลา/รักษาเวลา • การเดินผ่านครูและผู้ใหญ่อย่างสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ • รู้จักเข้าแถวรับบริการก่อน-หลัง เช่น ช่วงเวลารับประทานอาหาร เข้าแถวเคารพธงชาติ และมีมารยาทในการรับประทานอาหาร • การรู้จักกล่าวคำขอโทษ ขอขอบคุณ เหมาะสมกับกาลเทศะ • ไม่พูดคุยขณะรับประทานอาหาร/อยู่ในห้องประชุม • ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนนักเรียนคนอื่น • มีความอดทน อดกลั้น ควบคุมตนเอง และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม • ดูแลรักษาและจัดเก็บสิ่งของของตนเองอย่างเป็นระเบียบ • ทำกิจวัตรประจำวันได้ตามเวลาที่กำหนด • การไม่หมกมุ่นเล่นเกมส์

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

		• การเคารพกฎ กติกาของโรงเรียน (สิ่งที่ยึดถือกันมา) และสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม • เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่นและส่วนรวมเป็นประจำ • ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียนและชุมชน • มีวินัยในการเข้าแถวรับบริการ (การเข้าคิวซื้อของ ซื้ออาหารในโรงเรียน) • การแต่งการถูกระเบียบ • การตรงต่อเวลา • การปฏิบัติตามกฎระเบียบจราจร • การข้ามทางม้าลาย การข้ามสะพานลอย • สามารถร่วมตั้งกฎ ระเบียบของโรงเรียนได้
--	--	---

สุภาพ

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
มีมารยาท เรียบร้อย ใช้กิริยาวาจา รวมถึงการแต่งกายที่เหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่	เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยา มารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• จันทักทายผู้ใหญ่ • จันทักท้วงเมื่อทำผิด • จันทักท้วงเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น • จันทักท้วงขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด (-) • จันทักท้วงระหว่างเคี้ยวอาหาร (-) • จันทักท้วงหยาบคายต่อหน้าผู้ใหญ่ (-) • จันทักท้วงก่อนหยิบของของคนอื่นมาใช้ • จันทักท้วงเสียงดังเมื่อเข้าห้องสมุด (-) • จันทักท้วงคนอื่น (-) • จันทักท้วงตัวเรียวร้อยเมื่ออยู่กับผู้ใหญ่ • จันทักท้วงเพราะกับผู้ใหญ่	ผู้ที่มีความสุภาพคือผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้มีมารยาทวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย	• การแต่งกายถูกกาลเทศะ • การไม่ใช้วาจาทำร้ายจิตใจผู้อื่น ไม่นินทา ไม่พูดจาก้าวร้าว เสียดีเสียด (เช่น พูดแล้วเพื่อนแตกแยก พูดให้ผู้อื่นโกรธ) • การไม่ทำร้ายผู้อื่น, ไม่สบประมาทผู้อื่น, พูดจาสุภาพอ่อนหวาน (วาจาชอบ ดำริชอบ) • ใช้คำพูดที่ถูกต้องกับเวลา สถานที่ บุคคล • การมีกริยา มารยาทที่ดีเหมาะสมกับวัย • การให้เกียรติเพศตรงข้าม • มีสัมมาคารวะ/เคารพผู้ใหญ่ (ไม่คุยภาษาเมื่อข้ามหัวผู้ใหญ่) • รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ • คิดดี พูดดี ทำดี • มีกริยามารยาทที่เหมาะสม เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม • สามารถเป็นตัวแทนที่ดีขององค์กรในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น • มีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น

สะอาด

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
สะอาดกาย การรักษาร่างกายและสภาพแวดล้อมให้สะอาด สะอาดใจ การคิดดีต่อผู้อื่น ไม่มุงร้าย ไม่อิจฉาริษยา	ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

สะอาดกาย

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำโครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• ฉันทไปโรงเรียนโดยไม่ได้อาบน้ำ (-) • ฉันทเข้านอนโดยไม่ได้อาบน้ำ (-) • ฉันทเข้านอนโดยไม่ได้แปรงฟัน (-) • ฉันทล้างมือก่อนกินอาหาร • ฉันทล้างมือหลังเข้าห้องน้ำ • ฉันทดูแลห้องนอนให้สะอาด • ฉันทขีดเขียนกำแพง โต๊ะเรียน หรือสิ่งของสาธารณะ (-) • ฉันททิ้งขยะลงในถังขยะ • ฉันททิ้งขยะบนถนน หรือในแม่น้ำลำคลอง (-) • ฉันททำบ้านสกปรกเลอะเทอะ (-) • ฉันทรดน้ำหรือรดชักโครกหลังจากเข้าห้องน้ำที่โรงเรียน • ฉันทกินอาหารไม่ให้หกเลอะเทอะโต๊ะในโรงอาหาร	ผู้ที่มีความสะอาดคือผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความไม่สบายใจแก่ผู้พบเห็น	• การมีสุขนิสัยที่ดี 10 ประการ (สุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ) 1. ดูแลร่างกาย และรักษาของใช้ให้สะอาด 2. รักษาฟันให้แข็งแรง และแปรงฟันทุกวันอย่างถูกต้อง 3. ล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย 4. กินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย และหลีกเลี่ยงอาหารรสจัด สีสันฉูดฉาด 5. งดบุหรี่ สุรา ยาเสพติด การพนัน และการสำส่อนทางเพศ 6. สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้อบอุ่น 7. ป้องกันอุบัติเหตุด้วยการไม่ประมาท 8. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และตรวจสุขภาพประจำปี 9. ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ 10. มีสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคม • ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของตนเองอย่างสม่ำเสมอ (การสวมใส่เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายสะอาด (ดูสุขนิสัย)) • เลือกรับประทานอาหารที่ดี สะอาด และมีประโยชน์ • จัดโต๊ะเรียนของตนสะอาดเรียบร้อย • สร้างนิสัยในการรักษาความสะอาด • การรักษาสมบัติส่วนรวมให้สะอาด น่าอยู่น่าใช้

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

		• จัดสภาพแวดล้อม ห้องเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ และมีความปลอดภัย • ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว • ไม่ขีดเขียนฝาผนังของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องน้ำ • เข้าร่วมกิจกรรม 5 ส. ของโรงเรียน 1. สะสาง คือ การแยกของที่ต้องการออกจากของที่ไม่ต้องการ และจัดของที่ไม่ต้องการออกไป 2. สะดวก คือ การจัดวางสิ่งของต่างๆ ในที่ทำงานให้เป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกและปลอดภัย 3. สะอาด คือ การทำความสะอาด (ปัด กวาด เช็ด ถู) เครื่องจักร อุปกรณ์ และสถานที่ทำงาน 4. สุขลักษณะ คือ สภาพหมดจด สะอาดตา ถูกสุขลักษณะ และรักษาให้ดีตลอดไป 5. สร้างนิสัย คือ การอบรม สร้างนิสัย ในการปฏิบัติงานตามระเบียบ วินัย ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด
--	--	---

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

สะอาดใจ

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
- ฉันร่าเริงแจ่มใส - ฉันคิดมากและกังวลกับเรื่องต่างๆ (-) - ฉันหวังดีต่อคนอื่น - ฉันไม่ใส่ใจใคร (-) - ฉันอิจฉาคนอื่น (-) - ฉันคิดร้ายต่อคนอื่นเวลาโกรธ (-) - ฉันสะใจเมื่อเห็นคนที่ฉันเกลียด เดือดร้อน (-) - ฉันดีใจเมื่อเห็นคนอื่นมีความสุข - ฉันยกโทษให้คนที่ทำผิด - ฉันแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ		การมีสุขภาพจิตที่ดี (เช่น การมองคนในแง่บวก)

สามัคคี

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
การมีพฤติกรรมร่วมมือร่วมใจทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รัก ช่วยเหลือ เกื้อกูล เสียสละ ไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และไม่สร้างความแตกแยก	ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียว ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะนี้ เรียกอีกอย่างว่า “ความสมานฉันท์”

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• ฉันรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ ในกลุ่ม • ฉันไม่เอาเปรียบเพื่อนในกลุ่ม • เมื่อมีการทำงานกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียน ฉันจะอาสาเข้าร่วม • ฉันยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม • ฉันยุติข้ออื่นทะเลาะกัน (-) • หากฉันไม่พอใจเพื่อนในกลุ่ม ฉันจะไม่ทำงาน (-) • ฉันยอมเสียเปรียบ ถ้ากลุ่มได้ประโยชน์ • ฉันกินแรงเพื่อนในกลุ่ม (-) • ในการทำงานกลุ่ม ฉันเอาความคิดของฉันเป็นหลัก (-) • ฉันมีปัญหาเมื่อทำงานกลุ่ม (-) • ฉันรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของเพื่อนในกลุ่ม	ผู้ที่มีความสามัคคีคือผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับบทบาทของตนเองทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วงแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ เป็นผู้ มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ	• การใช้เวลาวางหลังเลิกเรียนให้เป็นประโยชน์ • ปริมาณหนังสือที่อ่านเฉลี่ยต่อวัน • การส่งการบ้านทันตามกำหนด • รู้จักค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ • รับผิดชอบทำงานที่สั่งได้ครบทุกครั้ง • รีบทำงานให้แล้วเสร็จเร็วที่สุด • ใส่ใจในการเรียนและกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย • มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ • การช่วยทำงานส่วนรวมของโรงเรียน/ชุมชน • การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ในวันหยุด • มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและเต็มตามศักยภาพ

มีน้ำใจ

นิยาม

นิยามจากผู้จัดทำโครงการ	นิยามจากผู้ทรงคุณวุฒิ
การแสดงออกถึงการอาสาหรือเต็มใจที่จะช่วยเหลือหรือทำเพื่อผู้อื่น ส่วนรวม สังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ	การมีน้ำใจคือความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

นิยาม ตัวอย่างพฤติกรรม และตัวอย่างแบบสำรวจคุณธรรม 8 ประการ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่ใช้ในการวัดจากผู้จัดทำ โครงการ	คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ตัวอย่างตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
• ฉันบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น • ฉันให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน • ฉันติวเพื่อนในวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ • ฉันหลีกเลี่ยง เวลาเพื่อนขอร้อง (-) • ฉันเก็บของไว้ใช้คนเดียว ไม่แบ่งให้ใคร (-) • ฉันช่วยคนที่ต้องการความช่วยเหลือ • ฉันให้คำแนะนำเมื่อเพื่อนมีปัญหา • ฉันแบ่งขนมให้เพื่อน • ฉันช่วยคนอื่น เพราะอยากได้รับคำชม (-) • ฉันช่วยดูแลคนในครอบครัว • ฉันไม่แบ่งของของฉันให้ใคร (-) • ฉันหลีกเลี่ยงที่จะช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน (-) • ฉันโยนงานให้คนอื่นทำ (-)	ผู้ที่มีน้ำใจคือผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน	• รู้จักการให้และการเสียสละ • มีจิตใจที่ดี เอาใจเขามาใส่ใจเรา • มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี • แสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น • การมีจิตใจเอื้ออาทร (เช่น ช่วยเพื่อทำเวร) • การเข้าใจผู้อื่น (เช่น เห็นใจ เข้าใจเพื่อนที่มีความเดือดร้อนอย่างจริงใจ ให้กำลังใจแก่ผู้อื่น ไม่พูดในแง่ลบ) • การแบ่งปันน้ำใจให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน • มีความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนร่วมสังคม • การช่วยเหลือเพื่อนและผู้ที่ต้องโอกาสกว่าด้วยความเต็มใจและสมัครใจ • ไม่นิ่งเฉย เมื่อมีผู้อื่นขอความช่วยเหลือ • อาสาสมัครช่วยงานของโรงเรียนและส่วนรวม (ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียน) • แบ่งปันทรัพย์สินสิ่งของ หรือแสดงเจตนาบริจาคเงิน สิ่งของ เครื่องใช้ให้ผู้อื่น • เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์อย่างต่อเนื่อง • แสดงตนเป็นผู้ให้โดยตลอด (ให้ทรัพย์สินให้กำลังใจ ให้โอกาสอย่างต่อเนื่อง)

รายละเอียดแบบสำรวจ

แบบสำรวจคุณธรรม จะประกอบไปด้วย 2 ชุดด้วยกัน คือ แบบสอบถามสำหรับนักเรียน และแบบสอบถามสำหรับโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน จะทำให้สำรวจ

- 1) ข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย ชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ ระดับชั้น รหัสประจำตัวนักเรียน โรงเรียน อำเภอ และ จังหวัดที่อยู่อาศัย (อาจเพิ่มเติมมากกว่านี้)
- 2) แบบสำรวจพฤติกรรมในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา จะใช้ข้อความคำถามจากพฤติกรรมที่ใช้ในการวัด ดังกล่าวไปแล้วข้างต้นในแต่ละคุณธรรม ซึ่งลักษณะรูปแบบเป็นดังนี้

	แทบจะไม่ทำเลย	ทำบ้าง	ทำบ่อย	ทำเป็นประจำ
1. ฉันไปโรงเรียนโดยไม่ได้อาบน้ำ				
2. ฉันเข้านอนโดยไม่ได้อาบน้ำ				
3. ฉันล้างมือก่อนกินอาหาร				

- 3) แบบสำรวจเจตคติต่อคุณธรรม (ยังไม่แล้วเสร็จ) ตัวอย่างรูปแบบเป็นดังนี้

	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยบ้าง	เห็นด้วยบ้าง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. เราควรดูแลรักษาของใช้ส่วนตัวให้ใช้ได้นานๆ				
2. การฟุ่มเฟือยแล้วมีความสุข ดีกว่าประหยัดแล้วไม่มีความสุข				
3. การคุยกันในขณะที่ครูสอนไม่ใช่เรื่องผิด				
4. เมื่อตั้งใจทำอะไร ก็ต้องทำให้ได้ตามนั้น				

- 4) แบบวัดการตอบตามความคาดหวังของสังคม (Social Desirability Scale) (ยังไม่แล้วเสร็จ) แบบวัดนี้ใช้ประกอบในแบบสำรวจ มีประมาณ 10-15 ข้อ ใช้เพื่อสำรวจว่าผู้เรียนตอบในลักษณะเกินจากความเป็นจริงหรือไม่ โดยผู้จัดทำโครงการ จะวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เรียนทั้งหมด และผู้เรียนที่ตอบตามความเป็นจริง ไม่ได้ตอบตามความคาดหวังของสังคม

	ใช่	ไม่ใช่
1. ฉันเป็นผู้ฟังที่ดีเสมอ ไม่ว่าเมื่ออยู่กับใคร		
2. เวลาไม่รู้อะไร ฉันจะยอมรับอย่างโดยดี		
3. บางครั้ง ฉันนึกอยากทำลายข้าวของ		
4. ฉันไม่อยากนำเรื่องของผู้อื่นไปพูดต่อ		

แบบวัดสำหรับโรงเรียน สำรวจ

- 1) ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ชื่อผู้กรอก ชื่อโรงเรียน ชื่อของบุคคลที่สามารถติดต่อสอบถามกลับได้ ที่อยู่ของโรงเรียน จำนวนนักเรียนภายในโรงเรียน ระดับชั้นที่โรงเรียนสอนอยู่ จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น (ใส่เฉพาะชั้นเรียนเป้าหมาย)
- 2) มีการเรียนการสอนแทรกคุณธรรมเข้าไปในชั้นเรียนหรือไม่ เน้นคุณธรรมอะไรใน 8 ประการ จัดทำช่วงเวลาไหน ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายคืออะไร มีคนเข้าร่วมกี่คน เป็นระดับชั้นอะไร
- 3) โรงเรียนได้รับโครงการเร่งรัดจากส่วนกลางหรือไม่ ถ้าใช่โครงการอะไร เน้นคุณธรรมอะไรใน 8 ประการ จัดทำช่วงเวลาไหน มีคนเข้าร่วมกี่คน เป็นระดับชั้นอะไร
- 4) โรงเรียนจัดทำโครงการของตนเองหรือไม่ ถ้าใช่โครงการอะไร เน้นคุณธรรมอะไรใน 8 ประการ จัดทำช่วงเวลาไหน มีคนเข้าร่วมกี่คน เป็นระดับชั้นอะไร
- 5) มีโครงการของนักเรียน ที่จัดทำเพื่อนเน้นคุณธรรมหรือไม่ ถ้าใช่โครงการอะไร เน้นคุณธรรมอะไรใน 8 ประการ จัดทำช่วงเวลาไหน มีคนเข้าร่วมกี่คน เป็นระดับชั้นอะไร